

WYMAGANIA DO DZIAŁU II: SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZA

<p>1. System feudalny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: monarchia patrymonialna, wasal, senior, suzeren, lenno, hołd lenny, system feudalny, stan, społeczeństwo stanowe, monarchia stanowa, • wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu feudalnego opisując tzw. drabinę feudalną • wymienia stany: rycerstwo, duchowieństwo, mieszczaństwo i chłopów • omawia pozycję prawną i majątkową stanu rycerskiego • podaje cechy charakterystyczne kultury rycerskiej • przedstawia przebieg hołdu lennego oraz pasowania na rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia mechanizmy powstania i funkcjonowania systemu feudalnego • tłumaczy, na czym polegała zasada „Wasal mojego wasala nie jest moim wasalem” • przedstawia pozycję społeczną duchowieństwa, rycerstwa, chłopów i mieszczan • na przykładzie państwa polskiego zjednoczonego przez Władysława Łokietka przedstawia cechy monarchii stanowej • omawia różnice pomiędzy monarchią patrymonialną a monarchią stanową
<p>2. Życie średniowiecznej wsi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: lokacja, sołtys, ława, wolnizna, metoda wypaleniskowa, dwupółówka, trójpółówka • podaje przyczyny rozwoju kolonizacji wiejskiej • wymienia wynalazki i ulepszenia w rolnictwie wprowadzone w XII–XIV w. • omawia etapy zakładania wsi na prawie niemieckim • charakteryzuje zajęcia i życie codzienne chłopów w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obowiązki i uprawnienia sołtysa • wyjaśnia, dlaczego trójpółówka była skuteczniejszą metodą uprawy ziemi niż dwupółówka i gospodarka wypaleniskowa • przedstawia znaczenie kolonizacji wiejskiej dla rozwoju gospodarczego Polski w XIII–XIV • tłumaczy pochodzenie nazw miejscowości, takich jak Środa, Piątek, Wola, Piekary, Kowale
<p>3. Średniowieczne miasto i jego mieszkańcy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, burmistrz, ława, cech, czeladnik • wymienia warstwy społeczne w miastach średniowiecznych • tłumaczy, na czym polegała lokacja miasta na prawie magdeburskim • wyjaśnia, jakie funkcje pełniły w średniowiecznym mieście: ratusz, pręgierz, rynek, targowisko, mury • podaje elementy obronne średniowiecznego miasta • przedstawia warunki życia codziennego w średniowiecznym mieście 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje życie codzienne mieszczan o różnym statusie społecznym • omawia kompetencje wójta, rady miejskiej i burmistrza • wyjaśnia, co oznaczało powiedzenie: „Powietrze miejskie czyni wolnym”
<p>4. Kościół w średniowieczu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata soboru w Konstancji: 1414–1418 • przedstawia dokonania postaci: Benedykta z Nursji, św. Franciszka z Asyżu, św. Dominika Guzman • poprawnie posługuje się terminami: duchowieństwo, benedyktyni, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację materialną duchowieństwa w średniowieczu i wskazuje źródła majątku Kościoła • wyjaśnia wpływ zakonów na gospodarkę i kulturę w społeczeństwie średniowiecznym • określa przyczyny i skutki utworzenia zakonów żebraczych

	<p>cystersi, ruchy heretyckie, inkwizycja, zakony żebracze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wyrażenie „benedyktyńska praca” • wymienia średniowieczne ruchy heretyckie: waldensów i albigensów • wskazuje na mapie najpopularniejsze w średniowieczu miejsca pielgrzymek – Rzym i Santiago de Compostela 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poglądy wyznawane przez albigensów i waldensów • uzasadnia, dlaczego działalność ruchów heretyckich wywołała sprzeciw Kościoła • porównuje zakony żebracze z zakonami rycerskimi • wymienia najstarsze ośrodki zakonne na ziemiach polskich • wskazuje na mapie tereny europejskie, na których organizowano w średniowieczu krucjaty
5. Kultura i nauka wieków średnich	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: uniwersytet, scholastyka, sztuki wyzwolone • przedstawia dokonania św. Tomasza z Akwinu • wyjaśnia, dlaczego kultura średniowiecza określana jest mianem uniwersalnej • omawia znaczenie łaciny w średniowiecznej Europie • wymienia średniowieczne wzorce osobowe: ascety, rycerza, władcy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje średniowieczne wzorce osobowe • przedstawia postacie, które w kulturze europejskiej uznaje się za wzorce: Szymona Słupnika, Rolanda, Karola Wielkiego • omawia cechy charakterystyczne kultury rycerskiej, dworskiej i ludowej • określa rolę kobiet w średniowieczu na przykładzie Eleonory Akwitańskiej i Jadwigi Śląskiej • wymienia pierwsze europejskie uniwersytety i omawia ich rolę dla rozwoju nauk w średniowieczu • ocenia znaczenie działalności ojców Kościoła i św. Tomasza z Akwinu
6. W cieniu kościołów i zamków	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: portal, prezbiterium, przypora, inicjał, miniatura, <i>Biblia pauperum</i> • wymienia cechy charakterystyczne dla stylu romańskiego i gotyckiego • wymienia przykładowe zabytki romańskie i gotyckie na ziemiach polskich • wyjaśnia, w jaki sposób kopiowano i ozdabiano księgi w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje styl romański ze stylem gotyckim • wyjaśnia genezę architektury romańskiej • omawia znaczenie <i>Biblii pauperum</i> dla upowszechniania zasad religii chrześcijańskiej • wskazuje na mapie państwa, w których znajduje się najwięcej zabytków romańskich i gotyckich • podaje przykłady średniowiecznych budowli świeckich • tłumaczy, dlaczego polskie budownictwo w stylu romańskim nie rozwinęło się w tak wysokim stopniu jak w Europie Zachodniej

Jeśli będziesz miał(a) ochotę, przeczytaj także jednostki „Tajemnice sprzed wieków” zawarte w omawianym dziale. Znajdziesz tam dodatkową wiedzę i kilka ciekawostek.